

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ
КАФЕДРА ПОЛІТОЛОГІЇ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан факультету соціології та управління

_____ Т. Ф. Бірюкова

« ____ » _____ 2023 р.

**ЄВРОПЕЙСЬКА ІНТЕГРАЦІЯ, ДЕМОКРАТІЯ
ТА СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ В ЄС
РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
підготовки бакалаврів
очної (денної) форми здобуття освіти
спеціальності 052 «Політологія»
освітньо-професійна програма «Політологія»**

Укладач: Вагіна Олена Миколаївна, к. і. н., доцент, доцент кафедри політології

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри політології

Протокол № 1 від 1 вересня 2023 р.
Завідувач кафедри політології

_____ Є.Г. Цокур
(підпис)

Ухвалено науково-методичною радою
факультету соціології та управління

Протокол № 1 від 1 вересня 2023 р.
Голова науково-методичної ради
факультету соціології та управління

_____ Н.В. Горло
(підпис)

Погоджено
Гарант освітньо-професійної програми

_____ Н.В. Горло
(підпис) (ініціали, прізвище)

2023 рік

1. Опис навчальної дисципліни

1	2	3	
Галузь знань, спеціальність, освітня програма рівень вищої освіти	Нормативні показники для планування і розподілу дисципліни на змістові модулі	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна (денна) форма здобуття освіти	заочна (дистанційна) форма здобуття освіти
Галузь знань 05 – Соціальні та поведінкові науки	Кількість кредитів – 4	Обов'язкова	
		Цикл професійної підготовки спеціальності	
Спеціальність 052 Політологія	Загальна кількість годин – 120	Семестр:	
		3-й	-
Освітньо-професійна програма Політологія	Змістових модулів – 6	Лекції	
		28 год.	-
		Семінарські	
Рівень вищої освіти: бакалаврський	Кількість поточних контрольних заходів – 12	14 год.	-
		Самостійна робота	
		78 год.	-
		Вид підсумкового семестрового контролю: екзамен	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Європейська інтеграція, демократія та система управління в ЄС» є формування цілісного уявлення про політичну етику як самостійну науково-практичну дисципліну; вироблення навичок використання теоретичних етико-філософських методів і розробок для вирішення конкретних політичних питань; сприяння формуванню моральної свідомості та громадянської політичної культури майбутнього фахівця, підвищення його інтелектуального рівня.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Європейська інтеграція, демократія та система управління в ЄС» є:

1. ознайомлення студентів з теоретичними підходами до сутності політичної етики;
2. визначення етичного змісту політики на сучасному етапі;
3. виділення й розкриття змісту основних етапів формування політичної етики;
4. аналіз основних морально-політичних проблем сучасності.

За результатами вивчення навчальної дисципліни «Європейська інтеграція, демократія та система управління в ЄС» студент повинен **знати**:

1. головні категорії та поняття політичної етики;
2. зміст основних етапів розвитку морально-політичної філософії;
3. спільні й відмінні риси моралі й політики;
4. історичні типи співвідношення політики й моралі;
5. сутність моральної дилеми в політиці;
6. особливості професійної політичної етики.

вміти:

1. самостійно вирішувати теоретичні й практичні завдання з проблем політичної етики;
2. аналізувати вчинки політичних діячів з морально-етичної точки зору;
3. висловлювати власну позицію в умовах плюралістичного суспільства;
4. розрізняти особливості політичної етики різних країн;
5. володіти навичками ведення політичного діалогу й політичної полеміки;
6. використовувати набуті знання у майбутній професійній діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути таких **результатів навчання** (знання, уміння тощо) та **компетентностей**:

Заплановані робочою програмою результати навчання та компетентності	Методи і контрольні заходи
1	2
ЗК01. Знання предметної області та розуміння професійної діяльності. РН01. Розуміти предметну область, етичні та правові засади професійної діяльності.	Опитування на семінарських заняттях. Тестування у системі Moodle
СК01. Здатність використовувати категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки. РН08. Вміти використовувати базовий категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки.	Опитування, бесіда, на семінарських заняттях. Проведення порівняльного аналізу. Тестування в системі Moodle.
СК02. Здатність застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки. РН09. Вміти застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки.	Бесіда, написання есе, написання тез на конференцію.
СК03. Здатність описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах. РН07. Розуміти історію, закономірності та етапи розвитку предметної сфери політології, знати її цінності та досягнення. РН10. Вміти описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.	Опитування, бесіда на семінарських заняттях, проведення порівняльного аналізу, написання есе.
СК05. Здатність аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування. РН12. Вміти аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.	Опитування на семінарських заняттях, порівняльний аналіз, написання есе
СК09. Здатність презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень для фахівців та нефахівців. РН16. Презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень фахівцям і широкій аудиторії, засобам масової інформації, експертам з інших галузей знань.	Написання та усний захист індивідуального дослідницького завдання з презентацією його результатів.

Міждисциплінарні зв'язки.

Дисципліни, які пов'язані з викладанням курсу «Європейська інтеграція, демократія та система управління в ЄС»: «Вступ до спеціальності», «Політична культура», «Методика політичних досліджень», «Самоорганізація особистості».

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Політична етика як суміжна наукова галузь

Політична етика як наукова дисципліна. Етичні засади політики. Нове призначення сучасної гуманістичної, морально відповідальної політики. Політична етика як важливий елемент політичної культури.

Сутність поняття політичної етики (у широкому й вузькому розумінні). Плюралізм у визначенні предмету політичної етики. Суб'єкти та макети політичної етики. Принципи сучасної політичної етики. Політична етика як галузь політичних знань та галузь загальної етики. Самостійність політичної етики як об'єкта вивчення. Кордони соціальної, класової, релігійної і політичної етики. Відносність моральних конструктів.

Історія становлення і розвитку політичної етики як окремої науки та навчальної дисципліни. Соціально-історичні умови відокремлення політичної етики від інших наук. «Ренесанс етики» 60-х рр. XX ст. Зв'язок політичної етики з іншими суспільними науками.

Змістовий модуль 2. Генеза політичної етики

Історичний огляд політико-етичних поглядів часів Стародавнього світу, Середньовіччя й Відродження. Формування політичної етики в країнах Давнього Сходу. Політика як шлях самовдосконалення. Етика індуїзму: моральний обов'язок, відповідальність, моральна причинність, гармонія. Конфуціанська етика: слідування належному, взаємодія, державоцентризм. Етика даосизму: природний закон справедливості, заперечення волюнтаризму.

Антична політична етика. Полеміка з приводу співвідношення політики і моралі. Софісти. Етико-політичні концепції Платона й Аристотеля. Ототожнення політики й моралі.

Політична етика середньовіччя. Теоцентризм. Християнська політична етика як етика обов'язку. Етичні традиції ісламу.

Розвиток політико-етичних поглядів Нового часу. Макіавеллізм: принципова розбіжність етики і політики, політичний реалізм. Аморалізм, імморалізм. Політико-етичні погляди Т. Гоббса, Дж. Локка, Ж.-Ж. Руссо. Категоричний імператив І. Канта: абсолютизація моралі. Гегелівське розуміння політичної етики. Класова етика марксизму: К. Маркс, В. Ленін, Л. Троцький.

Розвиток політико-етичних ідей у XX ст. М. Вебер «Політика як покликання і професія»: розмежування «етики відповідальності» та «етики переконання». Радянська етика. Комуністичний моральний ідеал. Сучасні політико-етичні концепції: пріоритет моральних цінностей у суспільно-політичному житті, спроба поєднати політику і мораль.

Сучасні тенденції розвитку політичної етики: гуманізація політичної діяльності, деідеологізація політичного дискурсу, глобалізація. Глобальні проблеми у світлі загальнолюдських моральних цінностей. Моральні аспекти глобальних проблем. Універсалізм цінностей як основа виживання. Етика взаємної відповідальності. Людяновимірний зміст сучасної політики. Перспективи розвитку політичної етики.

Змістовий модуль 3. Моральна дилема в політиці

Проблема співвідношення політики й моралі. Історичні стадії вирішення проблеми співвідношення політики й моралі. «Аристотелівський» напрямок: єдність політики й моралі. «Макіавеллівський» напрямок: виключення моралі з політики.

Своєрідність політики й моралі як форм суспільної свідомості і практики. Сучасне розуміння спільних рис і відмінностей політики й моралі як регуляторів суспільного життя. Переорієнтація політики на гуманістичні цілі. Етизація політики. Сучасні погляди на співвідношення політики і моралі.

Типологія взаємодії політики і моралі. Моралізація влади. Політичний реалізм: раціоналізм і доцільність. Особливості взаємодії політики й моралі в контексті процесів «перехідного суспільства».

Моральна дилема в політиці: співвідношенні мети і засобів. Еліта і привілеї. Проблема рівності і справедливості. Ідеальна і реалістична політика. Проблема правди й неправди в політиці.

Етика ненасильницького розв'язання конфліктів. Проблема сприйняття конфлікту. Етичний вимір політичного конфлікту. Співвідношення цінностей у конфлікті. Ієрархія цінностей і виживання. Суб'єктивне сприйняття конфлікту. Засоби розв'язання конфліктів. Діалогічний стиль спілкування. Консенсус. Етичні аспекти політичних компромісів.

Теорія і практика ненасильства. Моральні концепції Л. Толстого, Ф. Достоєвського, М. Ганді. Ненасильницькі стратегії і міжнародний досвід. Етика ненасильства і гуманізація політики.

Мораль у міжнародних відносинах. Сучасні геополітичні трансформації. Проблеми війни і миру. Природа і сутність війн. Концепція справедливої війни. Моральне виправдання військових дій. Поняття моральної й гуманного зброї. Проблема імунітету («невинності») мирного населення. Етика пацифізму. Тероризм і мораль.

Проблема міжетнічного і міжкультурного діалогу.

Змістовий модуль 4. Корпоративна політична етика

Професійна етика в політичній діяльності. Сутність моральної регуляції політичної діяльності. Етичні проблеми впливу на великі маси людей. Моральна культура політичного діяча. Корпоративна професійна етика як різновид політичної етики. Проблема зловживання владою. Етика державних службовців (адміністративна етика). Імідж чиновника. Обов'язки державних службовців.

Парламентська (депутатська) етика. Депутатська діяльність: зміст і форми. Кодекси депутатської етики: призначення та специфіка. Види дисциплінарних порушень у депутатській діяльності. Органи контролю за дотриманням депутатської етики. Види санкцій за порушення депутатами норм парламентської етики.

Лобізм у законодавчій владі. Типи цивілізованого лобіювання. Лобізм у виконавчій владі. Боротьба з корупцією. Законні та незаконні методи лобіювання.

Партійна етика. Етичні кодекси європейських політичних партій. Партійна дисципліна. Етика передвиборчої боротьби. «Брудні» технології. Етичні засади діяльності засобів масової інформації. Журналістська етика

Змістовий модуль 5. Політико-етичний розвиток країн світу

Особливості (досвід) парламентської етики в країнах світу. Регламенти та спеціальні кодекси доброчесної поведінки членів парламенту. Органи нагляду за дотриманням депутатської етики. Парламентська культура. Види депутатських дисциплінарних порушень та дисциплінарні санкції. Фінансові санкції. Конфлікт інтересів. Контроль за доходами депутатів. Досвід адміністративної етики в країнах світу.

Політична етика сучасного українського суспільства. Суперечності між політикою та етикою в сучасній Україні. Морально-етичні причини неефективності політичної влади в Україні. Вплив морального виснаження населення на державне будівництво. Рівень розвитку професійної корпоративної етики. Розвиток етики державних службовців в Україні. Правове регулювання депутатської етики в Україні. Закон України «Про статус народного депутата». Партійна дисципліна і довіра до політичних партій в Україні. Професійна етика та мораль сучасного українського політика.

Змістовий модуль 6. Національні особливості офіційно-ділового спілкування

Національні стилі офіційно-ділового спілкування. Трансформація політичних переговорів в умовах глобалізації. Політична комунікація як інструмент для усунення суперечностей і запобігання можливим конфліктним ситуаціям. Зближення національних культур. Мультикультуралізм. Зіткнення різних національних культур. Кросс-культурні бар'єри. Універсальна переговорна культура.

Неповторність й оригінальність національної культури. Ментальність і культура спілкування. Національні стереотипи поведінки. Національний характер як основа формування національного переговорного стилю. Чинники формування національного характеру. Національний стиль ділового спілкування: сутність, ознаки. Роль національного стилю в переговорному процесі: різні підходи. Поняття ділового етикету.

Роль невербальних комунікацій у міжнародному спілкуванні. Класифікація національних переговорних стилів. Культури з «високим контекстом» і з «низьким контекстом». Монохронні й поліхронні стилі спілкування. Формальні і неформальні стилі спілкування.

Особливості національних переговорних стилів. Характеристика національних переговорних стилів окремих країн і регіонів: англійський, американський, французький, німецький, італійський, китайський, японський, арабський, російський тощо. Особливості формування національного стилю ділових стосунків в Україні.

4. Структура навчальної дисципліни

Змістовий модуль	Усього годин	Аудиторні (контактні) години						Самостійна робота, год		Система накопичення балів		
		Усього годин		Лекційні заняття, год		Семинарські заняття, год		о/д ф.	з/дист ф.	Теор. зав-ня, к-ть балів	Практ. зав-ня, к-ть балів	Усього балів
		о/д ф.	з/дист ф.	о/д ф.	з/дист ф.	о/д ф.	з/дист ф.					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	15	2	-	2	-	-	-	13	-	5	5	10
2	15	10	-	6	-	4	-	5	-	5	5	10
3	15	10	-	6	-	4	-	5	-	5	5	10
4	15	8	-	6	-	2	-	7	-	5	5	10
5	15	6	-	4	-	2	-	9	-	5	5	10
6	15	6	-	4	-	2	-	9	-	5	5	10
Усього за змістові модулі	90	42	-	28	-	14	-	48	-	30	30	60
Підсумковий семестровий контроль екзамен	30											40
Загалом	120											100

5. Теми лекційних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин
		о/д ф.
1	2	3
1	Політична етика як наукова дисципліна	2
2	Історичний огляд політико-етичних поглядів часів Стародавнього світу, Середньовіччя та Відродження	2
2	Розвиток політико-етичних поглядів періоду Нового часу	2
2	Сучасні тенденції розвитку політичної етики	2
3	Проблема співвідношення політики й моралі	2
3	Етика ненасильницького розв'язання конфліктів	2
3	Мораль у міжнародних відносинах	2
4	Професійна етика в політичній діяльності	2
4	Парламентська (депутатська) етика	2
4	Партійна етика	2
5	Особливості (досвід) парламентської етики в країнах світу	2
5	Політична етика сучасного українського суспільства	2
6	Національні стилі офіційно-ділового спілкування	2
6	Особливості національних переговорних стилів	2
Разом		28

6. Теми семінарських занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин
		о/д ф.
1	2	3
2	Історичний огляд політико-етичних поглядів часів Стародавнього світу, Середньовіччя та Відродження	2
2	Розвиток політико-етичних поглядів періоду Нового часу	2
3	Проблема співвідношення політики й моралі	2
3	Етика ненасильницького розв'язання конфліктів	2
4	Партійна етика	2
5	Особливості (досвід) парламентської етики в країнах світу	2
6	Особливості національних переговорних стилів	2
Разом		14

7. Види і зміст поточних контрольних заходів

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
1	Тестування в системі Moodle	Політична етика як наукова дисципліна. (Навчальний матеріал за ЗМ1 – Розділ 3 Робочої програми)	Правильна відповідь оцінюється в 1 бал, неправильна – 0 балів. Конкретні вимоги до виконання та оцінювання тестів розміщено у відповідному розділі на сторінці курсу в Moodle: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=1585	5
	Написання есе	«Як Ви уявляєте застосування політико-етичних знань у своїй майбутній практичній діяльності? Чого Ви очікуєте від вивчення курсу «Політична етика»?» Обсяг – до 500 слів	5 балів - розгорнута, аргументована, змістовна відповідь, демонстрування власної авторської позиції, логічний виклад матеріалу; 4 бали - розгорнута змістовна відповідь, логічно викладений матеріал, але без чіткої авторської позиції; 3 бали - неповна відповідь, не достатньо обґрунтований матеріал, відсутність аналітичного характеру, наявність деяких неточностей; 2 бали - поверховий виклад матеріалу, наявність значних неточностей; 1 бал - короткий поверховий виклад матеріалу, помилкові визначення понять, нелогічна відповідь; 0 балів – повна невідповідність темі завдання, плагіат. Конкретні вимоги до написання та оцінювання есе розміщено у відповідному розділі на сторінці курсу в Moodle: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=1585	5

Усього за ЗМ 1 контр. заходів	2	-		10
2	Розробка презентації за темою з історії політичної етики	Розробка презентації за темою з історії політичної етики (із запропонованого переліку тем). Формат .ppt або .pptx. Загальний мах розмір – 5 мб. Мінімальна кількість слайдів – 10.	5 балів – повне розкриття теми, логічність, послідовність, структурованість тексту, наявність доречних і якісних ілюстрацій, дотримання вимог щодо оформлення, відсутність фактологічних і граматичних помилок; 4 бали – повне розкриття теми, послідовність, структурованість тексту, наявність доречних ілюстрацій, дотримання вимог щодо оформлення, наявність поодиноких фактологічних або граматичних помилок; 3 бали – недостатньо повне розкриття теми, відсутність окремих структурних частин роботи, недостатня структурованість тексту, нечітке дотримання вимог щодо оформлення, наявність фактологічних або граматичних помилок; 2 бали – поверхове розкриття теми, непослідовний виклад матеріалу, відсутність доречних ілюстрацій, переважання неструктурованого тексту, суттєве недотримання вимог до оформлення, велика кількість фактологічних та граматичних помилок; 1 бал – фрагментарне розкриття теми, відсутність ілюстрацій, неструктурований текст, недотримання вимог до оформлення, велика кількість фактологічних та граматичних помилок; 0 балів – повна невідповідність темі завдання, плагіат. Конкретні вимоги до виконання й оцінювання презентацій розміщено у відповідних розділах на сторінці курсу в Moodle: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=1585	5
	Тестування в системі Moodle	Генеza політичної етики. (Навчальний матеріал за ЗМ2 – Розділ 3 Робочої програми)	Правильна відповідь оцінюється в 1 бал, неправильна – 0 балів. Конкретні вимоги до виконання та оцінювання тестів розміщено у відповідному розділі на сторінці курсу в Moodle: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=1585	5
Усього за ЗМ 2 контр. заходів	2	-	-	10
3	Відповіді на семінарських заняттях	<u>Проблема співвідношення політики й моралі</u>	5 балів – повна змістовна відповідь, оперування багатьма теоретичними джерелами, висока аргументованість	5

		<p>1. Історичні стадії тлумачення співвідношення політики й моралі.</p> <p>2. Спільні риси політики й моралі як форм суспільної свідомості і практики.</p> <p>3. Відмінні риси політики й моралі як регуляторів суспільного життя.</p> <p>4. Моральна дилема в політиці.</p> <p>5. Проблема правди й неправди в політиці.</p> <p><u>Етика ненасильницького розв'язання конфліктів</u></p> <p>1. Моральні концепції М. Ганді, М. Л. Кінга.</p> <p>2. Сучасна етика ненасильства. Дж. Шарп.</p> <p>3. Компроміс і консенсус в політиці.</p> <p>4. Тероризм і мораль.</p> <p>(Навчальний матеріал за ЗМЗ – Розділ 3 Робочої програми)</p>	<p>відповіді, переконливе демонстрування власної авторської позиції, активна участь в обговоренні різних питань із плану заняття;</p> <p>4 бали – авторська позиція заявлена, але повністю не обґрунтована, викладення матеріалу засноване на знанні джерел, але без аналітичної позиції, активна участь в обговоренні деяких питань із плану заняття;</p> <p>3 бали – поверховий виклад матеріалу, заснований на знанні теоретичних джерел, але без аналітичної позиції, епізодична участь в обговоренні питань із плану заняття;</p> <p>2 бали – короткий поверховий виклад матеріалу, слабе знання теоретичних джерел, відсутність активності під час обговорення питань із плану заняття;</p> <p>1 бал – нечіткі та помилкові визначення понять, недостатній рівень підготовки до деяких питань із плану заняття;</p> <p>0 балів – відсутність відповіді, неготовність до семінарського заняття.</p>	
	Написання есе	<p><u>Есе:</u> «Наведіть та прокоментуйте приклади з історії, коли злочини були скоєні під прикриттям моралі, тобто, коли насильство виправдовувалось мораллю».</p> <p>Обсяг – до 800 слів.</p>	<p>5 балів - розгорнута, аргументована, змістова відповідь, демонстрування власної авторської позиції, логічний виклад матеріалу;</p> <p>4 бали - розгорнута змістова відповідь, логічно викладений матеріал, але без чіткої авторської позиції;</p> <p>3 бали - неповна відповідь, не достатньо обґрунтований матеріал, відсутність аналітичного характеру, наявність деяких неточностей;</p> <p>2 бали - поверховий виклад матеріалу, наявність значних неточностей;</p> <p>1 бал - короткий поверховий виклад матеріалу, помилкові визначення понять, нелогічна відповідь;</p> <p>0 балів – повна невідповідність темі завдання, плагіат.</p> <p>Конкретні вимоги до написання та оцінювання есе розміщено у відповідному розділі на сторінці курсу в Moodle: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=1585</p>	5
Усього за ЗМЗ контр. заходів	2	-	-	10
4	Завдання на вибір: написання аналітичної	<p><u>Аналітична довідка:</u> на основі аналізу внутрішньопартійних документів (статутів, регламентів, кодексів тощо) будь-якої з політичних партій</p>	<p>5 балів - розгорнута, аргументована, змістова відповідь, демонстрування власної авторської позиції, логічний виклад матеріалу;</p>	5

	довідки або есе	України охарактеризуйте етичні вимоги до членів партії, існуючі заборони й обмеження, стандарти етичної поведінки, можливі санкції за їх порушення тощо. Наведіть приклади реалізації норм партійної етики. Зробіть висновок про рівень та ефективність етичного регулювання поведінки членів обраної партії. <u>Есе:</u> «Чи згодні Ви з думкою американського письменника й богослова Джеймса Фрімана Кларка: «Політик думає про наступні вибори, державний діяч — про наступне покоління?»» Обсяг – до 3 стор.	4 бали - розгорнута змістовна відповідь, логічно викладений матеріал, але без чіткої авторської позиції; 3 бали - неповна відповідь, не достатньо обґрунтований матеріал, відсутність аналітичного характеру, наявність деяких неточностей; 2 бали - поверховий виклад матеріалу, наявність значних неточностей; 1 бал - короткий поверховий виклад матеріалу, помилкові визначення понять, нелогічна відповідь; 0 балів – повна невідповідність темі завдання, плагіат. Конкретні вимоги до написання та оцінювання есе розміщено у відповідному розділі на сторінці курсу в Moodle: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=1585	
	Тестування в системі Moodle	Корпоративна політична етика. (Навчальний матеріал за ЗМ4 – Розділ 3 Робочої програми)	Правильна відповідь оцінюється в 1 бал, неправильна – 0 балів. Конкретні вимоги до виконання та оцінювання тестів розміщено у відповідному розділі на сторінці курсу в Moodle: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=1585	5
Усього за ЗМ 4 контр. заходів	2	-	-	10
5	Тестування в системі Moodle	Політико-етичний розвиток країн світу. (Навчальний матеріал за ЗМ5 – Розділ 3 Робочої програми)	Правильна відповідь оцінюється в 1 бал, неправильна – 0 балів. Конкретні вимоги до виконання та оцінювання тестів розміщено у відповідному розділі на сторінці курсу в Moodle: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=1585	5
	Розробка презентації за темою з історії політичної етики	Виконання індивідуального завдання (розробка презентації) щодо стану політичної етики в обраній країні. Формат .ppt або .pptx. Загальний max розмір – 5 мб. Мінімальна кількість слайдів – 10.	5 балів – повне розкриття теми, логічність, послідовність, структурованість тексту, наявність доречних і якісних ілюстрацій, дотримання вимог щодо оформлення, відсутність фактологічних і граматичних помилок; 4 бали – повне розкриття теми, послідовність, структурованість тексту, наявність доречних ілюстрацій, дотримання вимог щодо оформлення, наявність поодиноких фактологічних або граматичних помилок; 3 бали – недостатньо повне розкриття теми, відсутність окремих структурних частин роботи, недостатня структурованість тексту, нечітке дотримання вимог щодо оформлення, наявність фактологічних або граматичних помилок;	5

			<p>2 бали – поверхове розкриття теми, непослідовний виклад матеріалу, відсутність доречних ілюстрацій, переважання неструктурованого тексту, суттєве недотримання вимог до оформлення, велика кількість фактологічних та граматичних помилок;</p> <p>1 бал – фрагментарне розкриття теми, відсутність ілюстрацій, неструктурований текст, недотримання вимог до оформлення, велика кількість фактологічних та граматичних помилок;</p> <p>0 балів – повна невідповідність темі завдання, плагіат.</p> <p>Конкретні вимоги до виконання й оцінювання презентацій розміщено у відповідних розділах на сторінці курсу в Moodle: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=1585</p>	
Усього за ЗМ5 контр. заходів	2			10
6	Відповіді на семінарських заняттях	<p><u>Особливості національних переговорних стилів.</u></p> <p>1. Трансформація політичних переговорів в умовах глобалізації.</p> <p>2. Роль національного стилю в переговорному процесі: різні підходи.</p> <p>3. Національний характер як основа формування національного переговорного стилю.</p> <p>4. Національний стиль ділового спілкування: сутність, ознаки.</p> <p>5. Роль невербальних комунікацій у міжнародному спілкуванні.</p> <p>6. Класифікація національних переговорних стилів.</p> <p>(Навчальний матеріал за ЗМ6 – Розділ 3 Робочої програми)</p>	<p>5 балів – повна змістовна відповідь, оперування багатьма теоретичними джерелами, висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування власної авторської позиції, активна участь в обговоренні різних питань із плану заняття;</p> <p>4 бали – авторська позиція заявлена, але повністю не обґрунтована, викладення матеріалу засноване на знанні джерел, але без аналітичної позиції, активна участь в обговоренні деяких питань із плану заняття;</p> <p>3 бали – поверховий виклад матеріалу, заснований на знанні теоретичних джерел, але без аналітичної позиції, епізодична участь в обговоренні питань із плану заняття;</p> <p>2 бали – короткий поверховий виклад матеріалу, слабке знання теоретичних джерел, відсутність активності під час обговорення питань із плану заняття;</p> <p>1 бал – нечіткі та помилкові визначення понять, недостатній рівень підготовки до деяких питань із плану заняття;</p> <p>0 балів – відсутність відповіді, неготовність до семінарського заняття.</p>	5
	Написання есе	Есе на тему: «Національний переговорний стиль VS універсальної переговорної культури: погляд у майбутнє». Обсяг – до 3 стор. друкованого тексту	<p>5 балів - розгорнута, аргументована, змістовна відповідь, демонстрування власної авторської позиції, логічний виклад матеріалу;</p> <p>4 бали - розгорнута змістовна відповідь, логічно викладений</p>	5

			<p>матеріал, але без чіткої авторської позиції;</p> <p>3 бали - неповна відповідь, не достатньо обґрунтований матеріал, відсутність аналітичного характеру, наявність деяких неточностей;</p> <p>2 бали - поверховий виклад матеріалу, наявність значних неточностей;</p> <p>1 бал - короткий поверховий виклад матеріалу, помилкові визначення понять, нелогічна відповідь;</p> <p>0 балів – повна невідповідність темі завдання, плагіат.</p> <p>Конкретні вимоги до написання та оцінювання есе розміщено у відповідному розділі на сторінці курсу в Moodle: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=1585</p>	
Усього за ЗМБ контр. заходів	2	-	-	10
Усього за змістові модулі контр. заходів	12	-	-	60

8. Підсумковий семестровий контроль

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
Екзамен	Усна відповідь на питання білета	<ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття політичної етики: сутність, предмет, суб'єкти. 2. Структура і принципи політичної етики. 3. Становлення політичної етики як самостійної наукової галузі.. 4. Конфуціанська етика. 5. Індуїстська етика. 6. Етичний раціоналізм Сократа. 7. Політико-етичні ідеї Платона. 8. Політико-етичні ідеї Аристотеля. 9. Н. Макіавеллі про співвідношення політики й моралі. 10. Класова етика марксизму. 11. Політико-етичні погляди Л. Троцького. 12. Політична етика за радянських часів. 13. Політична етика М. Вебера. 14. «Ренесанс етики» 60-х рр. ХХ ст. 15. Сучасні тенденції розвитку політичної етики. 16. Перспективи розвитку політичної етики 17. Історичні стадії вирішення проблеми співвідношення політики й моралі. 18. Типологія взаємодії політики і моралі. 19. Спільні риси політики й моралі як форм суспільної свідомості і практики. 	<p>Максимальна кількість балів за відповідь на 1 питання – 5 (кількість питань - 2):</p> <p>5 балів – повна змістовна відповідь, оперування багатьма теоретичними джерелами, висока аргументованість відповіді, переконливе демонстрування власної позиції;</p> <p>4 бали - відповідь логічна й послідовна, але окремі аспекти не розкриті;</p> <p>3 бали – неповний або поверховий виклад матеріалу, заснований на знайомстві з теоретичними джерелами, але без аналітичної позиції;</p> <p>2 бали – короткий виклад матеріалу, знання основних понять;</p> <p>1 бал - відповідь поверхова, нечіткі та помилкові визначення понять;</p> <p>0 балів – відсутність відповіді.</p>	5x2=10

	<p>20. Відмінні риси політики й моралі як регуляторів суспільного життя.</p> <p>21. Проблема правди й неправди в політиці.</p> <p>22. Моральна дилема в політиці.</p> <p>23. Праця М. Вебера «Політика як покликання та професія»</p> <p>24. Філософія ненасильства М. Ганді</p> <p>25. Моральна концепція М. Л. Кінга.</p> <p>26. Сучасна етика ненасильства. Д. Шарп</p> <p>27. Компроміс і консенсус в політиці.</p> <p>28. Засоби ненасильницького розв'язання конфліктів.</p> <p>29. Міжнародний досвід ненасильницького розв'язання конфліктів.</p> <p>30. Мораль в міжнародних відносинах.</p> <p>31. Поняття корпоративної (професійної) етики.</p> <p>32. Етичні аспекти проблеми зловживання владою.</p> <p>33. Професійна етика державних службовців</p> <p>34. Етика передвиборчої боротьби.</p> <p>35. Поняття парламентської (депутатської) етики.</p> <p>36. Етичні аспекти проблеми боротьби з корупцією й обмеження лобізму.</p> <p>37. Проблема забезпечення правопорядку у парламенті.</p> <p>38. Партийна дисципліна: європейський досвід</p> <p>39. Партийна дисципліна і довіра до політичних партій в Україні</p> <p>40. Журналістська етика</p> <p>41. Тероризм і мораль.</p> <p>42. Роль національного стилю в переговорному процесі.</p> <p>43. Національний характер як основа формування національного переговорного стилю.</p> <p>44. Роль невербальних комунікацій у міжнародному спілкуванні.</p> <p>45. Класифікація національних переговорних стилів.</p> <p>46. Професійна етика та мораль сучасного українського політика.</p>		
Тестування в системі Moodle	<p>1. Тест складається з 20 питань.</p> <p>2. Час на проходження тесту - 30 хвилин.</p> <p>3. Порядок виконання питань – послідовний.</p> <p>4. Надається 1 спроба.</p>	<p>Правильна відповідь оцінюється в 1 бал, неправильна – 0 балів.</p> <p>Конкретні вимоги до виконання та оцінювання тестів розміщено у відповідних розділах на сторінці курсу в Moodle: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=1585</p>	20
Коментування вислову	<p>Виконання завдання складається з двох етапів.</p> <p>1. ознайомлення з висловами під час підготовки до заліку (розділ «Підсумковий контроль» на сторінці курсу в Moodle: https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=1585);</p> <p>2. коментування під час заліку зазначеного у завданні вислову шляхом</p>	<p>Максимальна кількість балів за завдання – 10:</p> <p>9-10 балів – повна змістовна відповідь, висока аргументованість, переконливе демонстрування власної позиції;</p> <p>7-8 балів - відповідь логічна й послідовна, але окремі аспекти не розкриті;</p>	10

		введення тексту у спеціально відведеному для цього вікні.	5-6 балів – неповний або поверховий коментар, не чітко дотримання теми завдання, відсутність чітко визначеної власної позиції; 3-4 бали – короткий коментар, знання основних понять, але наявність нечітких або помилкових тверджень; 1-2 бали - відповідь поверхова, тема майже не розкрита; 0 балів – відсутність відповіді.	
Усього за підсумковий семестровий контроль				40

9. Рекомендована література

Основна:

1. Беглиця В. П., Ярошенко В. М. Політична етика : навч. посіб. Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2015. 400 с.
2. Вагіна О. М. Політична етика : навч.-метод. посіб. для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спеціальності «Політологія» освітньо-професійної програми «Політологія». Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 102 с.
3. Василевська Т. Е. Етика державних службовців і запобігання конфлікту інтересів : навч.-метод. матеріали. Київ : НАДУ, 2013. 76 с.

Додаткова:

1. Аболіна Т. Г., Нападиста В. Г., Рихліцька О. Д. Прикладна етика : навч. посіб. Київ : «Центр учбової літератури», 2012. 392 с
2. Вагіна О. М. Глобалізація сучасної цивілізації: політико-етичний аспект. *Збірник праць студентів, аспірантів та викладачів ЗНУ*. Запоріжжя : ЗНУ, 2010. С. 385-387.
3. Вагіна О. М. Етичні засади політики та перспективи розвитку політичної етики. *Гілея: науковий вісник*. Збірник наукових праць. Київ : ВІР УАН, 2011. Вип. 45. С. 585-592.
4. Вагіна О. М. Парламентська етика як різновид професійної політичної етики. *Сучасна українська політика*. К. : Вид-во «Центр соціальних комунікацій», 2012. Вип. 26. С. 211-218.
5. Воловик В. І. Політична філософія : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Запоріжжя : Просвіта, 2012. 183 с.
6. Кулешов О. В. Політична етика: проблема самовизначення. *Грані : Науково-теоретичний і громадсько-політичний альманах*. Дніпропетровський нац. ун-т, Центр соц.-політ. досліджень. 2013. № 7. С. 56-60.
7. Кучеренко І. Політична етика в міжнародних відносинах. *Особа у контексті часу. Книга на пошану Лариси Нагорної*. Київ : ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2012. С. 319-320.
8. Левчук-Хмара М. Етико-правові та політико-правові аспекти теорії справедливості Джона Ролза. *Мандрівець*. 2012. № 5. С. 80-83.
9. Максим'як В. Професійна етика державних службовців. *Вісник державної служби України*. 2003. № 2. С. 74-77.
10. Мовчан Т. Формування політичної етики в контексті політичної культури в Україні. *Українознавчий альманах*. 2012. Вип. 8. С. 101-104.

Інформаційні джерела:

1. Аристотель. Нікомахова етика. URL: https://chtyvo.org.ua/authors/Aristotle/Nikomakhova_etyka/.
2. Беглиця В. П., Ярошенко В. М. Етико-психологічні особливості депутатської діяльності. ЧНУ ім. Петра Могили. URL: <https://lib.chmnu.edu.ua/pdf/posibnuku/351/23.pdf>.
3. Василевська Т. Політична культура та етика влади. *Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України*. 2011. Вип. 3. С. 241-250. URL: https://ipiend.gov.ua/wp-content/uploads/2018/07/vasylevska_politychna.pdf.
4. Європейський інформаційно-дослідницький центр. URL: <http://euinfocenter.rada.gov.ua>.
5. Когут А. Етичне та правове регулювання поведінки парламентарів: міжнародний досвід та пропозиції для України (PolicyPaper). *Інфоцентр ВПУ*. URL: <http://euinfocenter.rada.gov.ua/uploads/documents/28800.pdf>.
6. Конвенція про захист прав і гідності людини щодо застосування біології та медицини: Конвенція про права людини та біомедицину від 04.04.1997 р. *Збірка договорів Ради Європи*. Київ : Парламентське видавництво, 2000. Ст. 164. URL: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=994_334.
7. Остапенко М.А. Політична культура суспільства : навчальний посібник. Київ : МАУП, 2008. 96 с. URL : http://maup.com.ua/assets/files/lib/book/polit_kult_sysp.pdf.
8. Рагімова А. Б. Український імморалізм в етиці і політиці. Проблеми формування професійної етики політолога. *Грані*. 2018. Т. 21. № 1. С. 86-92. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/268619543.pdf>.
9. Рокар М. Про політичну етику. *День*. URL: <https://day.kyiv.ua/article/nota-bene/pro-politychnu-etyku>.
10. Утворення та припинення політичних партій та етична поведінка виборних осіб за Державною антикорупційною програмою 2023-2025. *Громадянська мережа ОПОРА*. URL: <https://opora.ua.org/parliament/utvorennya-ta-pripinennya-politichnih-partiy-ta-etichna-rovvedinka-vibornih-osib-za-derzhavnoyu-antikorupciynoyu-programoyu-2023-2025-24850>.
11. Шарп Дж. Від диктатури до демократії: концептуальні засади здобуття свободи. Київ : [б. в.], 2003. 81 с. URL: <http://dontsov-nic.com.ua/wp-content/uploads/2016/01/Sharp-demokratiya.pdf>.
12. Шляхтун П.П. Політологія (теорія та історія політичної науки) : навч. посіб. Київ : Либідь, 2005. 576 с. URL: <http://politics.ellib.org.ua/pages-cat-52.html>.
13. Luño Angel Rodríguez. Personal Ethics and Political Ethics. URL: <https://www.eticaepolitica.net/eticapolitica/PoliticalEthics.pdf>.
14. Small J. Political Ethics. A View of the Leadership. URL: <https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/000276427601900505>.